

MÖTESANTECKNINGAR
2019-01-11 Ärendenr:
NV-00322-14

NÄRVARANDE

Ann Christiansson, Svensk Handel (ers. Jenny Svärd)
Jenny Westin, Avfall Sverige (ers. Sven Lundgren)
Weronika Rehnby, TEKNO/Sveriges Textil- och Modeföretag
Anna Marcusson, SKL/Sveriges Kommuner och Landsting (ers. Fredrik Bäck)
Petra Holgersson, Håll Sverige Rent (ers. Johanna Ragnartz)
Marianne Hedberg, Sveriges Byggindustrier
Lisa Bredahl Nerdal, Havs- och Vattenmyndigheten (via länk)
Kristina Einarsson, Boverket
Henrik Nilsson, FTI/Förpacknings & tidningsinsamlingen
Anna Werner, Villaägarna
Viveke Ihd, Återvinningsindustrierna
Anne-Marie Johansson, Kemikalieinspektionen (em)
Malin Ahlm, Länsstyrelsen i Örebro län (ers. Katja Sällström)
Linn Åkesson, Miljö- och energidepartementet
Åsa Stenmark, IVL Svenska Miljöinstitutet
Åsa Soutukorva Swanberg, Anthesis Enveco AB (em)

Naturvårdsverket

Lena Callermo, Samhällsavdelningen
Erika Nygren, Avfallsenheten (fm)
Jon Engström, Återvinningsenheten (fm, via länk)
Uwe Fortkamp, Hållbarhetsenheten (fm)
Katariina Parker, Avfallsenheten (antecknade)
Josefine Sjöberg, Återvinningsenheten (praktikant)
Madeleine Öst, Samhällsavdelningen (praktikant)
Petra Selander, Återvinningsenheten (em)
Åsa Jarsén, Kretslopps-enheten (em)
Sara Malmgren, Miljömåls-enheten (em)
Sebastian Dahlgren Axelsson, Regeringsuppdrags-enheten (em)
Linda Hellblom, Samhällsekonomenheten (em)

Anteckningar från Avfallsrådets möte den 12 december 2018

Välkommen

Lena Callermo, avdelningschef på Samhällsavdelningen och ordförande för rådet välkomnar till det sista mötet för verksamhetsåret och berättar om programmet för dagen. På agendan är bl. a implementeringen av avfallspaketet, den nationella utredningen om hållbar plast, Havs- och vattenmyndighetens arbete med båtskrotspremien, Naturvårdsverkets plastarbete och aktuella regeringsuppdrag. Mötet kommer även att reflektera över det gångna året och blicka framåt inför 2019. Mötesdeltagarna uppmuntrades att under dagen lämna förslag på ämnen att ta upp på kommande Avfallsråd.

Lena berättar att Naturvårdsverket under dagen inväntar budgetbeslutet som kommer att ange ramarna för det kommande verksamhetsåret. Förklarar vidare att det kan komma att ske ändringar i rambudgeten p.g.a. det ändrade skatteuttaget.

Mötesdeltagarna anger, som svar på mötets första fråga via mentimeter, att de framförallt ser fram emot att träffa andra som arbetar med att öka resurseffektiviteten.

Bordet runt – Vad är aktuellt nu och eventuellt pågående arbete som rör plast?

KRISTINA EINARSSON, BOVERKET

Plast är en fraktion i bygg- och fastighetssektorn. Boverket har den 4 december tillsammans med Naturvårdsverket och Sveriges Byggindustrier bjudit in till ett webbseminarium om hur resurserna i rivningsavfall bäst ska tas till vara.

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/webbseminarier/hur-utnyttjar-vi-resurserna-i-rivningsavfall-bast/>

ANNA WERNER, VILLAÄGARNA

Förklarar att deras medlemmar är väldigt intresserade av plast, och vill hitta alternativ. Medlemmarna vill även kunna välja fossilfri fjärrvärme.

MARIANNE HEDBERG, SVERIGES BYGGINDUSTRIER

Det har tagits initiativ för att förbättra plasten så att en större andel ska kunna återvinnas. Initiativ som t.ex. gäller förpackningsplast. Samtidigt är det ett ”moment 22”. Nu är möjligheten till utsorteringen otillräcklig och kan vi inte sortera tillräckligt påverkas viljan till återvinning negativt.

ANNA MARCUSSON, SKL

Aktuellt inom sakområdet är konstgräsplaner och dricksvatten.

JENNY WESTIN, AVFALL SVERIGE

Meddelar att Avfall Sverige har mycket aktuellt arbete som rör plast, och att de formulerats sina ståndpunkter om detta. Idag är det mycket plast som inte kan materialåtervinnas och istället går till förbränning.

https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/1_om_oss/staandpunkter_plast_2018.pdf

VIVEKE IHD, ÅTERVINNINGSSINDUSTRIERNA

Mycket av deras pågående arbete gäller plast. Ett stort plastflöde finns t ex. inom byggbranschen. Utsorteringen behöver bli bättre, vilket skulle främja återvinningen av bra plast. De arbetar på ett förslag om skyltfärger som innehåller fler undergrupper. Circular Sweden genomförde workshopen Cirkulera plasten den 8 november.

WERONIKA REHNBY, TEKNO

En fråga är hur vi ska kunna utesluta plast tidigt i produktionskedjan. Mikroplasten är även en utmaning. Följer de aktuella initiativ som pågår bl. a. om cirkulära affärsmodeller i textil- och modebranschen. Ett aktuellt forskningsprojekt rör hur textila fibrer ska kunna sorteras ut i blandmaterial.

<http://www.naturvardsverket.se/upload/kalendarium/Dokumentation/2018/Textildialogen%20181017/12-larsson-zethraeus-science-park-boras.pdf>

<http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/Bidrag-till-kartlaggning-av-giftfri-plastatervinning-/>

<http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/Miljonbidrag-till-utbildning-om-hallbara-material/>

MALIN AHLM, LÄNSSTYRELSEN I ÖREBRO LÄN

Länsstyrelsen har inget arbete som specifikt gäller just plast. Däremot så pågår för närvarande bl.a. prövningen av en pilotanläggning för textilåtervinning, Renewcell AB i Kristinehamn. Verksamheten planerar att starta första halvåret 2019.

<https://renewcell.com/>

PETRA HOLGERSSON, HÅLL SVERIGE RENT

Håll Sverige Rent arbetar med plast framförallt ur ett nedskräpningsperspektiv genom olika projekt och kampanjer. En fråga på agendan vid Håll Sverige Rent-konferensen i november var ”on the go konsumtionen”. Via projektet Optimist för havet vill de sprida kunskap om plastnedskräpningen i haven. Av plastskräp från havet har experter från Chalmers nyligen byggt fem optimistjollar. Håll Sverige Rent bevakar även lagstiftningen.

<https://www.hsr.se/konferens-2018>

<http://optimistforhavet.se/>

<https://www.hsr.se/nyhet/2018/optimistjolle-av-plastskrap-fran-havet-tar-form>

LINN ÅKESSON, MILJÖ- OCH ENEGRIDEPARTEMENTET

Frågan om plast ingår i flera delar av avfallspaketet. Implementeringen av avfallspaketet berör många på departementet. Mycket arbete rör för närvarande direktivet om engångsartiklar.

ANN CHRISTIANSSON, SVENSK HANDEL

De följer de pågående initiativen inom EU, bl.a. det som rör engångsartiklar. Ambitionen är att genomföra ett projekt om hållbar plast inom handeln år 2019.

HENRIK NILSSON, FTI

Årligen samlas det in 70 000 ton plast från hushållen. Mängden ökar. Efter årsskiftet ska den nya anläggningen i Motala för sortering av plastförpackningar tas i drift. Differentierade avgifter för plast kommer att införas. Förhoppningen är även att få en förbättrad överblick kring vilken plast som kan återvinnas.

<https://www.ftiab.se/plastanlaggning.html>

<https://www.ftiab.se/2509.html>

LISA BREDAHL NERDAL, HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN (HaV)
Globalt arbetar Havs- och vattenmyndigheten med mikroplaster och marin nedskräpning via bl.a. UNEP (FN:s miljöprogram). Satsningen på båtskrotpremien har varit framgångsrik. Slutrapporten kommer att lämnas januari 2019. Genom arbetet med åtgärdsprogrammen för havsmiljön har de varit i kontakt med kommuner för att undersöka om marint skräp tas med i de kommunala avfallsplanerna. Nya åtgärdsprogram för havsmiljön övervägs. Det har startats en ny projektgrupp för detta arbete. Via LOVA kan numera bidrag sökas för omhändertagande av s.k. spökgarn. Ett förslag om ett utökat producentansvar för fiskeredskap har lämnats inom EU.

https://www.havochvatten.se/artikel?artikel=2675506&referrer=100.1690613b166605675de6cd30_rssItem

<https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/miljopaverkan/marint-skrap/spokgarn-och-andra-forlorade-redskap.html>

På gång inom avfallsområdet

”På gång listan”, som Naturvårdsverket tar fram inför varje Avfallsråd, beskriver aktuella frågor inom avfallsområdet. Listan är indelad efter EU, regeringen, pågående regeringsuppdrag, nyligen redovisade regeringsuppdrag, föreskrifter och vägledning och övrigt.

Listan finns på webben:

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Vem-gor-vad/Avfallsradet/>

Erika Nygren, Avfallsenheten på Naturvårdsverket, gör några nedslag i listan och berättar att:

- För arbetet med avfallspaketet har Naturvårdsverket bildat en arbetsgrupp som bidrar med underlag till departementet. Projektledare är Axel Nekham.
- I oktober röstade EU-parlamentets miljöutskott för kommissionens förslag till förbud mot engångsartiklar av plast, samt utökade förslaget till att omfatta fler artiklar.
- Sverige medverkade i TWG slutmöte BREF avfallsförbränning som hölls sista veckan i april 2018. Naturvårdsverkets referensgrupp bidrog med synpunkter inför mötet. Naturvårdsverkets bild är att Kommissionen planerar att ta upp IPPC-byråns slutliga förslag för behandling i Artikel 13 Forum under kvartal 1 2019.
- Regeringen har beslutat om utökad rapporteringsplikt för plastbärkassar. Ändringarna i förordningen om plastbärkassar (2016:1041) trädde i kraft den 1 december och innebär att en ny rapporteringsplikt införs för mycket tunna plastpåsar.
- Uwe Fortkamp från Naturvårdsverket medverkar i utredningen om giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam (dir. 2018:67). I utredningen ingår att föreslå hur ett krav på utvinning av fosfor ur avloppsslam och hur ett förbud mot att sprida avloppsslam bör utformas. Vidare att titta på det fortsatta uppströmsarbetet, de tekniska möjligheterna och behovet av ett etablerings- eller investeringsstöd för de tekniska lösningar som krävs för att återvinna fosfor ur avloppsslam
- Den nationella avfallsplanen och det avfallsförebyggande programmet 2018-2023 är nu klart: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i->

[samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsplanen/](http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsplanen/)

- Efter den 31 januari 2019 kommer det ett följduppdrag gällande regeringsuppdraget om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall.
- Flera kommer att involveras i vägledningsarbetet gällande producentansvaren för förpackningar och returpapper. Tidplanen för arbetet med vägledningarna har publicerats:
<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Avfall/Producentansvar/producentansvar-forpackningar/>
<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Avfall/Producentansvar/Returpapper/>
- Vägledningen om utökad rapportering av bygg-, anläggnings- och rivningsavfall ska uppdateras. Den uppdaterade vägledningen publiceras i januari.

Kristina Einarsson, Boverket, berättar att webbseminariet om rivningsavfall den 4 december var en upprepning av ett seminarium som genomfördes första gången 2013. Sprid gärna information om webinariet, som har en bred målgrupp och som är tänkt att inspirera, se vidare bifogad länk ovan.

- Den reviderade handboken Återvinning av avfall i anläggningsarbeten (2010:1) kommer att remitteras tidigt 2019.

EU:s avfallspaket

Linn Åkesson, Miljö- och energidepartementet, förklarar att presentationen rör upplägget för arbetet med implementeringen av avfallspaketet, samt påpekar att Naturvårdsverket informerade om avfallspaketets innehåll vid förra rådsmötet.

Eftersom ändringarna är omfattande behöver tidsplanen anpassas efter detta. Inom regeringskansliet har de haft en dialog om ändringarna. En del av ändringarna rör flera departement. För att öka förståelsen har departementet ställt frågor till EU-kommissionen. Arbetet utgår bl. a. från de synpunkter som inhämtas på promemorian Förbättrat genomförande av två direktiv på avfallsområdet som tidigare remitterats. Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om undantag från anmälnings- och tillståndsplikt för vissa avfallsanläggningar och uppdraget om förbättrad avfallsstatistik och ökad spårbarhet för farligt avfall berör särskilt avfallspaketet.

Merparten av bestämmelserna ska vara införlivade i lagar och andra författningar senast den 5 juli 2020 (artikel 2 i ändringsdirektivet). Tidplanen är längre för översynen av det äldre systemet för utökad producentansvar, insamlingen av biologiskt avfall, det utökade producentansvaret som gäller alla förpackningar, samt för separat insamling av textilavfall respektive separat insamling av farligt avfall från hushållen.

Det huvudsakliga implementeringsarbetet kommer att genomföras av Miljö- och energidepartementet. Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen hjälper till i olika delar. Arbetet med att ta fram förslag och skriva promemoria behöver vara klart maj 2019. Promemorian med alla lagändringar är planerad att remitteras sommaren 2019. I mötespresentationen finns tidplanen för arbetet med författningsändringarna. Samråd kommer att ske med berörda aktörer. Utrymmet för att göra ändringar är dock litet.

På Naturvårdsverkets hemsida finns information om ändringarna, och mer information kommer att läggas ut: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/EU-och-internationellt/EUs-miljooarbete/Cirkular-ekonomi/EUs-avfallspaket/>

Några kommentarer från mötet

- Arbetet behöver fokuseras på de artiklar som måste vara klara 2020.
- Begreppet kommunalt avfall ligger nära hushållsavfall, vilket kan medföra tolkningsproblem. Tanken är att ansvarsfördelningen ska bli tydligare.
- Fundera på var genomförandet av bestämmelserna avseende bygg- och rivningsavfall lämpligen ska finnas, d.v.s. i plan- och bygglagen eller i miljöbalken. Är detta en fråga för kommittén för modernare byggregler? Involvera gärna Boverkets jurister i arbetet. Exempelvis så finns inte begreppet avfallsförebyggande i plan- och bygglagstiftningen.
- Det behövs ett klagörande som rör textila mattor och heltäckningsmattor. Är dessa bygg- och rivningsavfall eller textilavfall?
- Avfallsstatistiken gällande bygg- och rivningsavfall behöver förbättras. Boverket vill medverka i detta arbete.
- Boverket har lämnat ett lagförslag om klimatdeklarationer av byggnader.

Rapport från utredningen om hållbara plastmaterial

Åsa Stenmarck, IVL och regeringens utredare i utredningen om hållbara plastmaterial (SOU 2018:84), meddelar att betänkandet lämnas den kommande veckan (*not. vecka 51*). Förslagen som lämnas rör fyra områden: smartare användning, ökad och säker materialåtervinning, förnybar plast samt ingen nedskräpning.

Smartare användning: Innebär bl. a. en ökad ”cirkularitet” utan spridning av gifter. Handlar även om minskad konsumtion, och att använda material i rätt ändamål. Åtgärderna som gäller plastbärkassar är ett exempel. Alla verksamheter bör se över sin plastanvändning och fundera på vilka åtgärder som de kan vidta.

Ökad och säker materialåtervinning: Skillnaderna är stora i möjligheten att materialåtervinna. Det är långt kvar innan det har utvecklats fungerande processer för kemisk återvinning ner till molekylärnivå. Mycket uppströmsarbete behövs, exempelvis förbättrade märkningssystem. Föreslår att ekonomiska styrmedel ska analyseras vidare. Statusen och värdet på plast som material

behöver öka, och slit och slängbeteendet minska. Det skulle behövas massbalansberäkningar som gäller material.

Förnybar plast: 3-5 % av den plast som idag används är biobaserad och tillverkad av t. ex. av sockerrör. Den biobaserade plasten kan inte användas i alla ändamål. Branschen räknar med att användningen av biobaserad plast på sikt ska öka till 30-40 %. Tveksamt om svensk skog kan användas för plasttillverkning. Det är många intressen som konkurrerar om denna resurs. Viktiga slutsatser är att alla behöver reflektera över den egna plastanvändningen, om funktion och resurseffektivitet och att vi kan lära av varandra.

Ingen nedskräpning: Utredningen lämnade en delredovisning om nedskräpning i mars. De 10 vanligaste produkterna som svarar för nedskräpningen har bl.a. listats. Allmänhetens kunskap om vad bionedbrytbar plast innebär är låg. Därför bör det övervägas hur den används. Nedbrytning av bionedbrytbar plast sker bara under särskilda förutsättningar, som vid industriell kompostering. Flera förslag på åtgärder för minskad nedskräpning har tidigare lämnats.

Länk till utredningen (SOU 2018:84): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/12/sou-201884/>

Några kommentarer från mötet

- Massbalansberäkningar finns för ekologisk bomull.
- En utmaning är även spårbarheten, som behöver öka. Vi kan inte bara förlita oss på en kommande kemisk återvinning.
- Det är viktigt att det finns en strategi för att sprida information om utredningens slutsatser och förslag. Suget efter kunskap om plast är stort.

Båtskrotspremien

Lisa Bredahl Nerdal, Havs- och vattenmyndigheten informerar om båtskrotspremien. Landets båtägare har cirka 900 000 fritidsbåtar, av dessa är 26 % från innan 1980. Det beräknas finnas 62 000 sjöodugliga fritidsbåtar och antalet övergivna skrotbåtar uppskattas till cirka 2 000. Båttretur är det nationella systemet för insamling och återvinning av fritidsbåtar. Stena Recycling är knutet till systemet. I landet finns 25 inlämningsställen för skrotbåtar, främst vid kusterna.

Med hjälp av bl.a. innovationsmedel från Naturvårdsverket har Havs- och vattenmyndigheten under 2018 genomfört arbetet med båtskrotspremien. Satsningen, som startade den 1 september, har varit mycket lyckad. På tre månader fördelades alla avsatta medel till de båtägare som anmälde att de vill skrota sin båt. Sverige skrotade flest båtar i Europa 2018. Cirka 180 båtar har troligen skrotats sedan presenterad data inkom, och flera hundra båtar står i kö om det blir en fortsättning på båtskrotspremien.

De flesta båtarna som samlades in var byggda innan 1980. Via en anmälan på batretur.se har båtägare registrerat uppgifter om sin båt, och har sedan fått återvinningskostnaden bekostad. Satsningen har visat att det är återvinningskostnaden som varit stötestenen, och inte t.ex. båtägarnas transporter

till insamlingsstället. På Stena Recyclings anläggning i Halmstad identifieras båtarna, sönderdelas och sorteras i plast, metall, glasfiber och trä. De utsorterade fraktionerna tvättas sedan, och går delvis till återvinning. Kostnaden för hanteringen per båt har varit 3000 till 10 000 kr. Ökar återvinningen sjunker kostnaden. Via stickprov har även båtbottnfärger checkats.

Slutrapporten om arbetet redovisas januari 2019.

Några kommentarer från mötet

- Erfarenheterna från denna satsning bör kunna vara användbara för andra branscher.
- Borde båtar omfattas av ett producentansvar, eller en ansvarsförsäkring? Frankrike och Finland har vissa erfarenheter.

Naturvårdsverkets plastarbete 2018

Naturvårdsverkets plastarbete

Petra Selander, Återvinningsenheten

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2018 är inriktningen för arbetet med plast beskrivet. Där anges att Naturvårdsverket ska arbeta för att minska plaster i hav och natur. Tilldelade resurser ska användas för arbete med att minska utsläpp av mikroplaster, för innovation och utveckling av hållbara plaster, för internationellt arbete, för strandstädning samt för stöd av deltagande i standardiseringsarbetet. Arbetet med de satsningar som Naturvårdsverket påbörjat fortsätter 2019.

Strandstädning

Katariina Parker berättar att Hållbarhetsenheten, som arbetat med bidraget till strandstädning, hanterat ansökningar från 30 kommuner. Samtliga kommuner som ansökte beviljades medel till strandstädning. Totalt var det 17 miljoner kronor som avsatts för strandstädningen och nästan alla pengar har använts. Bohuskusten tilldelades mest medel, drygt 12 miljoner kronor eftersom det där flyter iland väldigt mycket avfall. 300 ton avfall samlades in av kommunerna som deltog i satsningen.

Beställargruppen för konstgräsplaner

Åsa Jarsén, Kretslopps-enheten

Syftet med beställargrupper är att vid upphandling bättre kunna ta till vara på kunskaper och erfarenheter. Upphandlingsmyndigheten har beskrivet vad en beställargrupp är: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/aktuellt/okatt-intresse-for-bestallargrupper/>

Satsningen på beställargrupper är ett komplement till Naturvårdsverkets övriga arbete och initiativ. Tanken är att ta till vara på aktörernas egna drivkrafter att ta

tag i en situation, samt att snabba på en nödvändig omställning och utveckling inom ett utpekade område med ännu oreglerade miljöproblem.

Beställargruppen för konstgräs startade hösten 2017. Arbetet leds av Sveriges fritids- och kulturchefförening. Bakgrunden till insatsen är att konstgräs är den andra största kvantifierade källa för utsläpp av mikroplaster i Sverige. Det saknades vidare kunskap för att komma tillrätta med miljöproblematiken. I ett tidigare projekt har det visats att mest granulat sprids vid snöhanteringen. Ett kommande projekt avser att undersöka om det finns ersättningsmaterial med godtagbara spelaregenskaper. Intresset för att medverka i beställargruppen har varit stort: <https://bekogr.se/>

Innovation för hållbar plastanvändning

Sara Malmgren, Miljömålsenheten

Utgångspunkterna för Naturvårdsverkets arbete med innovation för en hållbar plastanvändning är att:

- Plasten har ett värde som gör att den inte förbrukas i onödan eller hamnar i naturen.
- Plast används resurseffektivt: återanvändning, materialåtervinning.
- Plast tillverkas, används och återvinns utan att sprida farliga ämnen.
- Råvaran är fossilfri och/eller återvunnen.

Två exempel på projekt som ska bidra till innovation för detta är:

1. En innovationstävling som ska genomföras 2019 och som har temat: ”År 2045. Plast är ett värdefullt material”. Tävligen genomförs av RE:Source i samarbete med Naturvårdsverket. Interesseanmälan via RE:Source:s kompetenspool: <https://kompetens-resource-sip.se/innovationstavling/>
2. Utbildningen BioLyftet. Naturvårdsverket finansierar förberedelserna inför utbildningen, som handlar om biobaserade, återvunna och återvinningsbara material. Den riktar sig till små och medelstora företag som praktiskt vill påbörja övergången till mer hållbara material: <https://www.bioinnovation.se/projekt/biolyftet/>

Några kommentarer från mötet

- Det är viktigt att produkter har rätt design. Utmaningen är hur detta ska åstadkommas. Grön kemi principen bör tillämpas.
- Det som produceras behöver vara hållbart och funktionellt.
- Erfarenheter från t.ex. Stadsmissionen bör tas till vara. Det finns undersökningar som visar att 50 % av det som samlas in på återvinningscentralerna kan återanvändas.
- Alla dimensioner behöver vara med i utvecklingsarbetet. Inte bara den ekologiska.
- De länder som importerar plastavfall behöver ha kapacitet och resurser för att ta hand om avfallet på rätt sätt.
- Vilka styrmedel som vi behöver och var de bör sättas in beror på vilken aspekt som avses. Det här är en viktig fråga. Möjligheterna till synergier

behöver även tas till vara, och slutsatserna från utredningen om hållbara plastmaterial behöver ingå i arbetet.

Två undersökningar kopplade till Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om nedskräpning

En studie om beteenden bakom nedskräpning (1)

Åsa Soutukorva Swanberg, Anthesis Envenco AB.

Syftet med studien om nedskräpning har varit att öka kunskaperna kring människors drivkrafter, attityder och beteenden bakom nedskräpning. Studien har omfattat en enkätundersökning, ett fokusgruppsmöte, intervjuer och en litteraturoversikt. Den ger en beskrivning av de bakomliggande orsakerna till nedskräpning, vilka som skräpar ner och det lämnas också förslag på åtgärder: <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhalltet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2018/beteenden-bakom-nedskrapning.pdf>

Policylab för minskad nedskräpning (2)

Sebastian Dahlgren Axelsson, Regeringsuppdragsenheten

Policylab är ett delprojekt inom Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om nedskräpning av plast. Fokus för arbetet har varit förpackningar för glass, godis och snacks. Vinnova har bistått NV i processen för policylabbet om nedskräpning.

Ett policylab är en grupp som arbetar för att utveckla ett regelverk. De gör det i en speciell arbetsform för innovativt samarbete där deltagarna ska lära genom att våga testa och experimentera för att hitta nya vägar att förändra regelverket. Användaren ska vara i fokus och de parter som berörs av reglerna ska alltid finnas med i arbetet för att gruppen ska förstå hur effekterna av regelverket fungerar. Det kan vara till exempel en myndighet som samarbetar med olika privata eller ideella intressenter för att komma fram till hur en regel bör ändras. Ett policylab kan vara en tillfällig eller vara en mer långsiktig och bestående satsning. Inriktning och metoder kan variera inom ramen för policylabben.

I arbetet ingick att göra skräpobservationer och intervjuer för att få information om vilka styrmedel som är verkningsfulla på tre nivåer, från mikro till makronivå. Frågor som belyses är exempelvis vad som sker i nedskräpningsögonblicket, och vad gör användaren? Agerandet analyseras också utifrån kontexten, d.v.s. ålder och andra förutsättningar.

Pant-system för glasspapper var ett test. Människor var positivt inställda till att få rabatt när förpackningen återlämnades. Kiosken som medverkade kunde dock inte hantera alla förpackningar. Ett annat test var budskap på etiketterna. Testet visade att budskapen inte uppfattades i tillräcklig utsträckning. Kunskapen behöver öka om kopplingen mellan förpackningsdesign och nedskräpningsbeteende, och om styrmedel som ger incitament för smarta förpackningslösningar. Några åtgärdsförslag om detta har lämnats inom ramen för regeringsuppdraget.

Utvärdering av året som gått och framåtblick inför 2019

Om innehåll, tema för kommande rådsmöten?

- Fortsatt arbete med avfallspaketet. Naturvårdsverket medverkar i departementets arbete med implementeringen av avfallspaketet och kommer att ta upp aktuella frågor i Avfallsrådet. Se vidare ovan.
- Avfall Sverige, Sven Lundgren, har tidigare lämnat ett förslag om att rådsmötenas teman ska utgå från avfallshierarkin: 1) Förebyggande och återanvändning. 2) Materialåtervinning inklusive biologisk återvinning och energiåtervinning. 3) Bortskaffande och deponering.
- Avfallspaketets påverkan på arbetet med avfallsstatistik. Det vore bra att titta på den befintliga statistiken. Är statistiken tillförlitlig? Vad är inte kvalitetssäkrat? Hur kommer statistiken att förändras? Hur ser spelplanen ut? Vi behöver fokusera på de största problemen. Bra om Avfallsrådet kan vara delaktig i processen. Avfallsstatistik skulle kunna vara tema för ett möte.
- Information om hur de nordiska länderna resonerar gällande avfallspaketet.
- Naturvårdsverket roll i arbetet för en cirkulär ekonomi inom olika områden. När är avfall en resurs? När behövs vägledning?
- Cirkulär ekonomi är på allas agenda, men vi har många andra uppdrag. Vad innebär det konkret? Behövs exempel på hur man tacklar frågan och får tag på innehåll.
- Avfallsförebyggande är ett intressant tema. Exempelvis rörande bygg- och anläggning och när avfall upphör att vara avfall.
- Resultat från RE:Source.
- Olika typer av avfallshantering och återvinningsmetoder, och vad ny forskning anger.
- Avfallsrelaterade förslag kan ingå i den fördjupade utvärderingen av miljömålen, och kan utgöra ett tema för ett kommande rådsmöte.
- Information om klimatutsläppen.
- Information om delegationen för cirkulär ekonomis arbete.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/08/regeringen-utser-delegationen-for-cirkular-ekonomi/>
- Den nya nordiska miljöhandlingsplanen som har temat cirkulär ekonomi.
- Nya konsumtionsmönster och hur vi kommunicerar med människor.
- Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om utökad källsortering i utemiljöer.
- Den nationella avfallsplanen och det avfallsförebyggande programmet.
- Information om nya analysmetoder, som exempelvis policylab.
- En temadag om masshantering. Den kan baseras på lägesrapporter från Naturvårdsverkets pågående regeringsuppdrag om undantag från tillstånds- och anmälningsplikt för verksamheter som behandlar avfall. Det är särskilt arbetet med följande två delar som passar in: 1) Behandling av icke-farligt avfall bestående av jord och annat naturligt förekommande material som grävts ut eller som på annat sätt uppkommit i samband med byggverksamhet. 2) Återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten om föroreningsrisken är mindre än ringa.

Även arbetet med översynen av handboken om Återvinning av avfall i anläggningsarbeten (2010:1) kan behandlas inom en sådan temadag.

Om ledamöterna har något de vill bidra med eller ta upp på ett kommande möte?

- Kemikalieinspektionen kan informera om nya förslag till etappmål som rör giftfria och resurseffektiva kretslopp.
- Sveriges Textil- och Modeföretag (TEKO) kan ge aktuell information om vad som händer inom textilområdet och om positionspapperet för cirkulär ekonomi.
- Sveriges Byggindustrier kan informera om de omarbetade riktlinjerna för byggande och rivning.
- Statens Geotekniska Institut (SGI) kan bidra med information om karakterisering, behandling och hantering av olika typer av massor (förorenade och rena schaktmassor, muddringsmassor m.m.) i samband med mark byggande, efterbehandling och deponering.
- Alla medverkande i rådet kan berätta om sina verksamheter och ge sina perspektiv på olika frågor.

Vad är det viktigaste ledamöterna fått med sig från Avfallsrådet under året som gått?

- Ett bra forum för att få träffa branschen då det inte ges så många andra tillfällen.
- Kommunikationen är viktig. Den främjar kontakter och ger möjlighet att ställa frågor. Den bidrar till att ge många olika inspel från olika aktörer på samma fråga och ger allas perspektiv.
- Bra information om vad som är på gång. Punkterna ”bordet runt” och ”på gång” är alltid givande.
- Möjlighet att ta del av forskningsresultat, både övergripande och i detalj.
- Diskussionsdelarna är bra. Material och frågor inför mötena bör skickas ut i god tid. Det underlättar förberedelserna inför mötena. Viktigt är även att beakta frågor som inte kan lösas i detta forum och som inte kan tas upp i Avfallsrådet.

Mötet avslutas

Som svar på den avslutande mentimeterfrågan om hur dagen varit uppger flertalet av deltagarna att de fått ny kunskap och information.

Lena Callermo konstaterar att 2019 kommer mycket att kretsa kring avfallspaketet. Meddelar att efter årsskiftet återkommer Naturvårdsverket om nomineringen av verksamheterna som ska ingå i rådet 2019, och med tidpunkterna för rådets möten.

Lena tackar Avfallsrådet för dagens möte och för 2018 års arbete.